

N AGRADE I PRIZNANJA HRVATSKOG ETNOLOŠKOG DRUŠTVA

Nagrada za životno djelo “Milovan Gavazzi” dodijeljena je dr. sc. Tanji Perić-Polonijo

Hrvatska folkloristica dr. sc. Tatjana Perić-Polonijo rođena je 7. listopada 1947. godine u Novom Sadu. Osnovnu školu završila je u Puli, gimnaziju u Zagrebu. Diplomirala je komparativnu književnost i rusistiku 1970. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu gdje je i magistrirala, a potom i doktorirala 1990. godine temom *Književnoteorijski problem klasifikacije usmenih lirskih pjesama*.

Od 1971. do 1979. godine radila je kao profesorica hrvatskog jezika i književnosti u XV. Matematičkoj gimnaziji u Zagrebu. Od 1979. godine zaposlena je kao znanstvena asistentica u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Odsjeku za usmenu književnost. U zvanje znanstvene suradnice imenovana je 1992. godine, više znanstvene suradnice 1998. godine, a znanstvene savjetnice 2001. godine. Umirovljena je 2012. godine u trajnom zvanju znanstvene savjetnice.

U Institutu je bila uključena u rad temeljnih znanstvenih projekata od kojih ističemo projekte *Istraživanje povijesti narodne kulture i folklor* i *Narodna umjetnost: regionalna i tematska istraživanja te program Etnografija Hrvata: tradicija, folklor, identitet* u sklopu kojega je bila voditeljica tematske skupine pod nazivom *Genološki aspekti folkloristike*. Dr. sc. Tanja Perić-Polonijo vodila je institutske znanstvene projekte *Pitanja usmene i pučke poetike* (2004. – 2007.) i *Genološki aspekti usmene i pučke tradicije* (2007. – 2013.) te je od 2002. do 2010. godine koordinirala suradni projekt Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Instituta za etnologiju i folkloristiku pod nazivom *Etnološka i folkloristička građa HAZU: zaštita/obrada i kritičko objavljivanje*.

Osim znanstvenih radova u kojima se bavi teorijom i metodologijom proučavanja folklor, posebice genološkim problemima usmene književnosti, priređuje antologijske izbore usmene poezije i kritička izdanja usmenoga pjesništva. U tom se korpusu naročito ističu autorske antologije *Šum, šumi, grm, grmi: izbor iz usmene poezije* (1986), *Tanahna galija: antologija usmene lirike iz Dalmacije* (1996) i *Hrvatske narodne uspavanke* (2000). Osobito se posvetila višegodišnjem istraživanju najopsežnijih Matičinih rukopisnih zbirki pjesama iz dubrovačkoga usmenoknjiževnog kruga. Prva knjiga usmenih pjesama Balda Glavića naslovljena *Junačke pjesme iz Šipanske Luke, Dubrovnika, Konavala i Orašca zapisao Baldo Melkov Glavić (1865–1885)* (prir. K. Batina, K. Dimšić, T. Perić-Polonijo) objavljena je 2022. godine kao peta knjiga u nizu Rukopisna baština Matice hrvatske (*Hrvatske narodne pjesme*). Time

je nastavljen niz započetak 1996. godine kada su objavljene *Narodne pjesme iz Luke na Šipanu* (zapisao Andro Murat) (knj. 1), potom *Narodne pjesme iz Hrvatskog primorja, Bakra, Novog Vinodolskog i Krasice Frana Mikuličića* (knj. 2, 2007), *Narodne pjesme, pripoviedke, poslovice i zagonetke. Kupio ih oko Vrhovca u Hrvatskoj Gjuro Kamenar 1878.* (knj. 3, 2013, ur. T. Perić-Polonijo) i *Narodne pjesme iz Donjeg Doca, Srijana i Biska (Poljica). Zapisao Filip Banić (1881–1885)* (knj. 4, 2015). U tim je izdanjima dr. sc. Tanja Perić-Polonijo sudjelovala kao priređivačica odnosno kao urednica. Iako je u svojim istraživanjima obuhvatila usmenoknjiževnu građu cjelokupnog prostora Hrvatske, ponajviše se regionalno usmjerila na obradu i priređivanje istarske rukopisne građe: *Narodne pjesme Ćićarije Josipa Ribarića* (1992), *Narodne pjesme iz Istre Jakova Volčića* (1992), *Hrvatske narodne pjesme što se pjevaju u Istri i na Kvarnerskih otocima* (1997), *Ivan Žic: Narodni život i običaji u Vrbniku na otoku Krku* (2001), *Serce v peščici- folklorna i pučka kazivanja Marice Stašić Milić iz Vrbnika na otoku Krku* (2008), *Josip Antun Petris: Nike uspomene starinske* (2010).

Rezultati njezina rada su izravno primjenjivani u nastavi, u različitim oblicima popularizacije znanosti (radio i televizijske emisije, tisak), ujedno i u regionalnim, lokalnim zbornicima i časopisima u čijem je bila uredništvu. Sudjelovala je u organizaciji rada ogranaka Matice hrvatske, Čakavskog sabora te zavičajnih društava koja se bave čuvanjem i obnovom kulturne baštine. Bila je gost predavač na Filozofskom i Pedagoškom fakultetu u Puli, Pedagoškoj akademiji u Mariboru i Studiju turizma zagrebačkog Instituta za turizam. Bila je mentorica mladim kolegicama i kolegama te voditeljica folklorističke struke u *Hrvatskoj enciklopediji* i *Istarskoj enciklopediji*, kao i suradnica u *Hrvatskoj književnoj enciklopediji* Leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža".

Tanja Perić-Polonijo se više od četrdeset godina bavi usmenoknjiževnim, posebno genološkim i poetološkim temama. Istraživanje usmenih lirskih pjesama u Hrvatskoj preusmjerila je s izrazito filološkoga proučavanja i zapisivanja na njihovo proučavanje kao folklornog žanra u situaciji izvedbe, s posebnim fokusom na odnos tekstova i običaja, tekstova i napjeva te na funkcionalne promjene i kontekst izvedbe. Na taj je način približila hrvatsku usmenu poeziju suvremenim strujama europske znanosti o književnosti i folkloristike te dala nove prijedloge klasifikaciji usmenoknjiževnih žanrova.

Tanji Perić-Polonijo Hrvatsko etnološko društvo dodjeljuje Nagradu "Milovan Gavazzi" za životno djelo, za znanstvena i stručna postignuća u području etnologije i folkloristike, za izuzetan doprinos proučavanju hrvatske usmene književnosti kao i za izniman doprinos u aktivnostima zaštite, očuvanja, obrade i kritičkog objavljivanja vrijedne etnološke i folklorističke građe iz arhiva i dokumentacije Matice hrvatske, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Instituta za etnologiju i folkloristiku.

Nagrada za životno djelo “Milovan Gavazzi” dodijeljena je dr. sc. Lidiji Nikočević

Etnologinja i antropologinja dr. sc. Lidija Nikočević tijekom svoje se bogate profesionalne karijere bavila konzervatorskim i muzejskim radom, koji je uvijek u sebi sadržavao jasan znanstveni pristup. Kao dugogodišnja ravnateljica Etnografskog muzeja Istre – Museo Etnografico dell’Istria (1997. – 2021.) ostavila je trajan pečat na istarskom muzeološkom krajoliku. U tom je razdoblju značajno kadrovski ojačala muzej i postavila ga na županijsku razinu. Posebice je važno da je inicirala niz velikih kritičkih izložbi koje su propitivale brojne suvremene i povijesne fenomene na način koji je posjetitelju pružio jedno drukčije iskustvo etnografskog muzeja. Sama ili sa suradnicima realizirala je niz zapaženih izložbi, npr. *Od ordenja do simbola identiteta, Istra: različiti pogledi* (u suradnji s Austrijskim etnografskim muzejom), *Valiže i deštini, Identity on the line*. Ona je i autorica koncepta novog stalnog postava Etnografskog muzeja Istre – Museo Etnografico dell’Istria, u okviru kojeg je autorski obradila nekoliko podtema. Svi njezini radovi, bilo da se radi o muzeološkim, znanstvenim ili stručnim, odlikuju se jasnim analitičkim i kritičkim pristupom te kontinuiranim propitivanjem strukovnih autoriteta, poput konzervatora, kustosa, znanstvenika i autora etnografija. Upravo je to svojevrsan potpis dr. sc. Lidije Nikočević u svim oblicima njezina djelovanja koji je jasno odvaja od tzv. *mainstreama*.

Dr. sc. Lidija Nikočević svojim se djelovanjem zalaže za kontinuirani rad sa zajednicom, prisutnost na terenu te problemsko propitivanje odnosa prema kulturnoj baštini, procesima baštinfikacije, nematerijalnim kulturnim fenomenima, kulturnoj raznolikosti istarskog poluotoka i mikrokulturnim kvalitetama Istre i Hrvatskog primorja, tema na kojima je između ostalog magistrirala 2005. godine te doktorirala 2012. godine. Uz brojne doprinose domaćoj etnologiji i kulturnoj antropologiji, neizostavan je njezin doprinos u istraživanju zvončara, teme kojom se sustavno i kontinuirano bavi više desetljeća te o kojoj je nakon obranjene doktorske disertacije objavila knjigu *Zvončari i njihovi odjeci* (2014).

Iako formalno u mirovini od ove godine, dr. sc. Lidija Nikočević nastavlja raditi kao evaluatorica nekoliko važnih nacionalnih i međunarodnih muzejskih nagrada te surađuje na europskom projektu Atlantis, predavati kao docentica na Euro-mediterranskom sveučilištu (Euro-Mediterranean University (EMUNI)) u Piranu. Članica je brojnih nacionalnih i međunarodnih udruženja, a svojevremeno (2010. – 2013.) je obnašala dužnost predsjednice hrvatskog ICOM-a.

Intenzivno je publicirala, uključivo i nekoliko knjiga: *Iz etnološkog mraka: austrijski etnografski tekstovi o Istri s kraja 19. i početka 20. stoljeća* (2008), *Zvončari i njihovi odjeci* (2014). Dobitnica je brojnih nagrada, između ostalih i one Hrvatskog etnološkog društva u kategoriji znanstvenog i nastavnog rada za knjigu *Zvončari i njihovi odjeci* (2014), Hrvatskog muzejskog društva za najbolju izložbu *Valiže i destini* (2009), posvećenu istarskom iseljeništvu, te Europske muzejske akademije (2022) za izložbu posvećenu teškoj europskoj baštini *Identity on the line*. Godine 2018.

primila je odlikovanje Red hrvatskog pletera za iznimne uspjehe i zasluge na području kulture te osobiti doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske.

Dr. sc. Lidiji Nikočević Hrvatsko etnološko društvo dodjeljuje Nagradu “Milovan Gavazzi” za životno djelo, za iznimna znanstvena i stručna postignuća u području etnologije i muzeologije, očuvanju nematerijalne kulture, posebice na području Istre i Hrvatskog primorja, te za izuzetan doprinos ugledu struke u muzejskoj, akademskoj i široj zajednici.

Godišnja nagrada Hrvatskog etnološkog društva “Milovan Gavazzi” u kategoriji znanstvenog i nastavnog rada dodijeljena je prof. dr. sc. Tihani Petrović Leš za knjigu *Mjesta sjećanja: Sveti Rok i Lovinac* (Zagreb: Srednja Europa, 2022.)

I u hrvatskoj se etnologiji i kulturnoj antropologiji istraživanje i propitivanje bliskog i osobnog ustalilo kao vrlo poticajan (i izazovan) metodološki pravac, kojem su se okrenuli brojni istraživači. Međutim, prof. dr. sc. Petrović Leš u autorskoj knjizi o povijesti vlastite obitelji teorijske je okvire i metode etnologije/kulturne antropologije, a posebice koncept društvenog sjećanja nadopunila rezultatima minucioznih arhivskih istraživanja, čime je pomaknula propitivanje osobnog i bliskog u (ipak) daleku prošlost. Istražujući povijest vlastite obitelji u razdoblju od 1880. godine do Drugoga svjetskog rata, autorica je čitatelje upoznala ne samo s povijesti vlastite obitelji nego i s povijesti građanstva u Hrvatskoj, točnije u središtu ličkog građanskog života. To je osobito važno stoga što su izvori o “malim” ljudima i “malim” mjestima fragmentarni i disperzirani, a time i teško dostupni. Tim je značajniji ovaj dugogodišnji istraživački poduhvat. Autorica je konzultirala relevantnu literaturu, sustavno analizirala prikupljenu građu te kroz teorijsku prizmu društvenog sjećanja iznijela jasne interpretacije i zaključke.

Prof. dr. sc. Petrović Leš je ovu osobnu mikropovijest vješto uklopila u opći srednjoeuropski i hrvatski kontekst te iznijela dragocjene spoznaje o povijesti građanskog društva općenito. Osobni pristup dodao je još jednu spoznajnu dimenziju, a to je razumijevanje vremenski dugih tragova koje je građanski model života ostavio kroz živa sjećanja njegovih nasljednika. Knjiga je pisana čitko i jasno, čita se u dahu te predstavlja izuzetan doprinos razumijevanju mogućnosti koje nudi interpretacija mikropovijesti iz perspektive etnologije i kulturne antropologije.

Godišnja nagrada Hrvatskog etnološkog društva “Milovan Gavazzi” u kategoriji znanstvenog i nastavnog rada dodijeljena je dr. sc. Luki Šeši za knjigu *Krsnik između mita i zbilje: kulturnoantropološke strukture jednog tradicijskog vjerovanja* (Zagreb: Hrvatsko etnološko društvo i Hrvatsko katoličko sveučilište, 2022.)

Nagrađeni autor, dr. sc. Luka Šešo, već više od dva desetljeća posvećen je istraživanju tradicijskih vjerovanja i predaja. Pronalazi vječnu inspiraciju u likovima s nadnaravnim moćima koje njihova zajednica smatra dobrim zaštitnicima i pomagačima u svakodnevnom životu – krsnicima. Knjiga *Krsnik između mita i stvarnosti: kulturnoantropološke strukture jednog tradicijskog vjerovanja* donosi dosadašnja etnološka, folkloristička i povijesna istraživanja fenomena iz tradicijskih vjerovanja Istre i Kvarnera, smještajući ga u širi europski kontekst srodnih fantastičnih bića te ističe njegovu povezanost s hrvatskim, istovremeno naglašavajući važnost komparativnog pristupa ovoj tematici.

Dijakronijski pogled na lik krsnika autor razvija kroz obimna terenska i arhivska istraživanja, razotkrivajući pred čitateljima priču o krsnicima. Ova priča prožeta je autorovim razmišljanjima o tome zašto se i kako oblikuju vjerovanja u osobe s nadnaravnim sposobnostima. Autor postavlja ključna pitanja o utjecaju krsnika na zajednicu te o njegovu značenju, kako u prošlosti tako i u suvremenom kontekstu. Da bi odgovorio na ta pitanja, autor pristupa razlaganju glavnih atributa krsnika, kombinirajući kulturnoantropološke, sociološke, psihologijske i historiografske pristupe.

Knjiga predstavlja izvorno i izvrsno znanstveno djelo s teorijskog, metodološkog i empirijskog stajališta. Osim što ukazuje na iznimne mogućnosti transdisciplinarnog i interdisciplinarnog pristupa humanistici, također pridonosi i u obrazovnom kontekstu, a njezin svjež i inovativan pristup privlači širu publiku. Izuzetna je lakoća autora u prenošenju vlastite zanesenosti i znatiželje na čitatelje, kojima omogućuje isto uzbuđenje u istraživanju razloga ljudske fascinacije i potrebe za oblikovanjem vjerovanja u prisustvo osoba s nadnaravnim sposobnostima u suvremenoj stvarnosti.

Godišnja nagrada Hrvatskog etnološkog društva “Milovan Gavazzi” u kategoriji znanstvenog i nastavnog rada dodijeljena je dr. sc. Suzani Marjanić za knjigu *Cetera animantia: od etnozooologije do zooetike* (Zagreb: Pergamena i Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku, 2022.)

Cetera animantia: od etnozooologije do zooetike knjiga je dr. sc. Suzane Marjanić, znanstvene savjetnice u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Marjanić se niz godina bavi temama iz interdisciplinarnog i transdisciplinarnog područja kulturne i

kritičke animalistike te etnozoologije. Njezina najnovija knjiga nudi obiman i detaljan uvid u složenu problematiku premreženosti životinjskog i ljudskog u širokom presjeku disciplina, teorija i društveno-političke kontekstualizacije. Autorica razmatra veliki korpus stručne literature različitih kulturalnih i metodoloških provenijencija te obrađuje raznorodan korpus tema što autoričinu monografiju pozicionira kao pionirski rad u području kulturne i kritičke animalistike, odnosno etnozoologije, antropologije (životinja) i zooetike. Autoričine rasprave o povezanosti životinjskih i antropoloških fenomena odlikuju višeslojan i kompleksan kritički pogled kao i vješto balansiranje između teorije i prakse te knjiga poziva na uključivanje znanstvene, ali i izvanznanstvene javnosti. Autorica se kritički, istraživački, teorijski i aktivistički sustavno bavi mnogim temama o kojima se u Hrvatskoj još uvijek nedovoljno raspravlja te knjiga, osim znanstvene, ima veliku društvenu relevantnost – autorica ovom knjigom poziva na aktivno djelovanje u svrhu ostvarenja utopijske vizije boljeg društva i budućnosti i podsjeća znanstvenike na moralnu odgovornost preispitivanja i odbacivanja specističkih diskursa te postavljanje inkluzivnijih istraživanja s ciljem opće dobrobiti za sva živa bića kao i ostvarivanja njihovih prava (i konačnog oslobođenja).

Godišnja nagrada Hrvatskog etnološkog društva “Milovan Gavazzi” u kategoriji znanstvenog i nastavnog rada dodijeljena je dr. sc. Ivani Katarinčić za knjigu *Estetika i etika baleta: ambivalentna opstojnost* (Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 2022.)

Autorica knjige je doktorica znanosti Ivana Katarinčić, znanstvena suradnica u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu koja svojim znanstveno-istraživačkim radom i nizom aktivnosti na projektima Ministarstva znanosti i obrazovanja te Instituta za etnologiju i folkloristiku doprinosi području istraživanja etnokoreoloških tema i plesne etnografije, te iz kulturnoantropološke perspektive istražuje ples i plesne tradicije urbane sredine i antropologiju djetinjstva.

Knjiga *Estetika i etika baleta: ambivalentna opstojnost* objavljena u izdanju Instituta za etnologiju i folkloristiku stručnoj i široj javnosti inovativnim pristupom donosi važnu i u domaćoj znanosti o plesu dosad podzastupljenu kritičku perspektivu na povijesne i suvremene prakse vezane uz klasičan balet. Autorica uspješno nadilazi opisane probleme i dvojbe oko načina komunikacije neverbalnog i osjetilnog s kojima su suočeni istraživači plesa. U analizi koristi “kinestetičku empatiju” istraživača temeljenu na iskustvima svog tijela, zalazeći u tijela plesača te daje pogled čitatelju na fenomen baleta koji se ne odvija na sceni, već iza kulisa kada kritički progovara o rodu, rasi i konstrukcijama ideje tijela dekonstruirajući i rekonstruirajući povijesne mijene, propitujući naslijeđene zakonitosti zatvorene zajednice i problematične

aspekte suvremene prakse. Višeslojnom analizom, kritičkim pristupom i osjetljivošću za višestruke perspektive, povijesne, kulturne i društvene kontekste te skrivene prakse koje oblikuju cjelinu složenog fenomena klasičnog baleta u suvremenosti uvelike doprinosi širem znanstvenom promišljanju nematerijalnog fenomena plesa, plesnog pokreta, plešućeg tijela i raznolikom korpusu plesnog znanja o njima. Studija Ivane Katarinčić izniman je doprinos ne samo etnokoreologiji nego i kulturnoj antropologiji, pedagogiji i izvedbenim studijima te je jedna od prvih studija istraživanja plesnih tradicija urbane sredine.

Godišnja nagrada Hrvatskog etnološkog društva “Milovan Gavazzi” u kategoriji znanstvenog i nastavnog rada dodijeljena je dr. sc. Sanji Potkonjak i dr. sc. Tei Škokić za knjigu *Gdje živi tvornica? Etnografija postindustrijskoga grada* (Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 2022.)

Autorica knjige, Sanja Potkonjak, izvanredna je profesorica na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a druga je autorica, Tea Škokić, u zvanju znanstvene savjetnice u Institutu za etnologiju i folkloristiku. Obje iza sebe imaju višegodišnji istraživački, terenski rad na području grada Siska, u okviru znanstvenoistraživačkog projekta *Transformacija rada u posttranzicijskoj Hrvatskoj* koji je trajao od 2017. do 2021. godine, a čiji je rezultat i ova knjiga. Znanstvena monografija *Gdje živi tvornica? Etnografija postindustrijskoga grada* donosi rezultate iznimnog istraživačkog pothvata: usredotočenog, dugotrajnog i kontinuiranog terenskog istraživanja. Autorice prate grad Sisak i njegove stanovnike, a napose radnike i radnice sisačke Željezare sve od rata početkom devedesetih godina prošlog stoljeća do 2021. godine. Ključne su to godine za preobrazbu Siska i njegovih stanovnika, prepoznatog kao industrijskog grada, koju obilježavaju nestajanje Željezare Sisak, najveće hrvatske metalurške tvrtke, i recentnije posljedice potresa koji je srušio ili u velikoj mjeri oštetio niz objekata u gradu i u tvornici, tom simbolu industrijskog rada/grada. Knjigu čini osam poglavlja, u kojima autorice obrazlažu svoju poziciju, metodološki i teorijski okvir rada kojim se vješto kreću u područjima antropologije urbanih prostora, postindustrijske antropologije i antropologije rada, ispreplićući pitanja “tranzicije” i “posttranzicije” sagledano kroz prizmu sjećanja sugovornika. Ova postindustrijska etnografija Siska monografija je i o *preostalima*, onima koji nisu odustali od Siska, oni pričaju o gradu, prepoznaju ga kao višestruko ranjeni prostor, ali i prostor koji lokalni umjetnici političkim, aktivističkim i umjetničkim intervencijama na različite načine pokušavaju *izvući* iz zaborava i spriječiti njegovo daljnje nestajanje. Monografija objedinjuje sve te glasove. Relevantnost ove znanstvene monografije vidimo u odabiru teme, također ona je rijedak primjer višestrukog inovativnog istraživačkog doprinosa hrvatskoj etnologiji i kulturnoj antropologiji.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji zaštite kulturne baštine dodijeljena je dr. sc. Sanji Lončar i Ivici Pandži Orkanu za knjigu *Spomen-obilježja Domovinskog rata (1991.–1995.) u Sisačko-moslavačkoj županiji* (Sisak: vlastita naklada: Ivica Pandža Orkan, 2022.)

Knjiga je ishod zajedničkog rada etnologinje i kulturne antropologinje Sanje Lončar i umirovljenog pukovnika Ivica Pande Orkana, koji su ovim suautorskim djelom pokazali važnost zajedničkog rada oplemenjenog iskustvima i znanjima oboje autora. U knjigu su ugrađeni etnološki i kulturnoantropološki pristup Sanje Lončar te dobro poznavanje ratnih i poratnih događaja i predani dokumentaristički rad Ivica Pande Orkana.

Knjiga predstavlja prvi sveobuhvatni popis spomen-obilježja Domovinskog rata (1991. – 1995.) na području Sisačko-moslavačke županije. Višegodišnje istraživanje i minuciozno prikupljena građa sistematično su analizirani te pregledno prikazani u katalogu s razrađenim kategorijama spomen-obilježja. Katalogom, koji uključuje iznimno promišljeni obrazac s informativno i strukturirano pisanim opisom, fotodokumentaciju i kartografski prikaz, autori su postavili najviše stručne standarde obrade građe i model za izradu popisa spomen-obilježja na drugim prostorima. Knjiga pruža uvid u raznolikost i kompleksnost obrađene memorijalne baštine, u načine materijaliziranja sjećanja, u povezanost ljudi, događaja i krajolika. Dvojezičnost pridonosi pristupačnosti stranim čitateljima i korištenju u komparativnim znanstvenim analizama u različitim zemljama.

Dokumentacija je temelj za svako proučavanje, zaštitu i konzervatorsko-restauratorske zahvate na kulturnoj baštini. Knjiga time značajno prinosi zaštiti kulturne baštine, a zbog zapaženog odjeka u javnosti i vidljivosti etnologije i kulturne antropologije u stručnim i širim krugovima. Knjiga *Spomen-obilježja Domovinskog rata (1991.–1995.) u Sisačko-moslavačkoj županiji* pruža vrijedne i poticajne uvide za znanstvenike različitih disciplina, svoju primjenu može imati u različitim edukacijskim programima i valorizaciji i prezentaciji memorijalne baštine, a kao znanstveno i društveno iznimno relevantna knjiga zasigurno će biti nezaobilazna u daljnjim istraživanjima ove tematike.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji zaštite kulturne baštine dodijeljena je dr. sc. Jošku Čaleti i dr. sc. Ivi Niemčić za knjigu *Uvooo! Eviva nam kumpanija, poša nam je alavija! Etnografija Lastovskoga poklada* (Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku i JU Park prirode Lastovsko otočje, 2022.)

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske je 17. siječnja 2008. godine Lastovski poklad proglasilo zaštićenim nematerijalnim kulturnim dobrom i uvrstilo ga u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Desetak godina poslije među samim Lastovcima rodila se ideja o prijavi običaja Lastovskog poklada kao hrvatskog kandidata za UNESCO-ovu Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Inicijativa koja je potekla odozdo, iz same lokalne zajednice, svakako je dobar znak za budućnost Lastovskog poklada. Znakovito je da su se Lastovci obratili autorima ove monografije, znanstvenicima iz Instituta za etnologiju i folkloristiku za pomoć. Do toga nije došlo slučajno. Oboje autora, dr. sc. Joško Čaleti i dr. sc. Iva Niemčić kontinuirano se i sustavno bave temom Lastovskog poklada iz različitih aspekata – od etnomuzikološkog, etnokoreološkog, ali i klasičnog antropološkog, s posebnim naglaskom na rodnu problematiku. Iva Niemčić od 1998. godine prati Lastovski poklad i na toj je temi doktorirala te intenzivno publicirala, a Joško Čaleti se istraživačkom timu Lastovskog poklada priključio 2009. godine i u tim unio svoju ekspertizu. Lokalna zajednica u njima je prepoznala ne samo znanstvene autoritete već, što je još i važnije, osobe od povjerenja i prijatelje te su zajedno krenuli na u hrvatskom kontekstu metodološki novo putovanje. Ova monografija ne samo da predstavlja novi tip suradničke etnografije, što je samo po sebi izniman poduhvat, već je iznjedrila važne rezultate dokumentiranja ili, kako sami autori navode, “arhiviranja sjećanja”, odnosno važan oblik dokumentacije fenomena nematerijalne kulture. Ona je naznaka inkorporiranja novih smjerova u metodologiju naše struke te važan primjer znanstvenog doprinosa očuvanju nematerijalne kulturne baštine, ne samo u kreiranju ili sukreiranju svojevrsnog “arhiva sjećanja” već i resursa lokalne zajednice za “gradnju budućnosti”. Upravo stoga što se nematerijalna kulturna baština njeguje i čuva, a ne štiti petrificirana u vremenu i prostoru, ovu je monografiju na prvi pogled teško svrstati u kategoriju zaštite kulturnog dobra, ali to je zato što ta kategorija više ne obuhvaća realnost oko nas, a to je da se i na očuvanju nematerijalne kulture ili kulturne baštine isto tako treba truditi, na nešto drukčiji način. Stoga je ova monografija važan metodološki iskorak u arhiviranju i dokumentiranju te, u konačnici, i očuvanju nematerijalne kulturne baštine (u ovom slučaju Lastova). Smatramo da su autori poduzeli izuzetno kompleksan, zahtjevan i osjetljiv poduhvat, u skladu sa suvremenim zahtjevima koje problematika zaštite i očuvanja baštine (općenito), a posebice nematerijalne, postavlja pred društvo u cjelini – kako dokumentirati nematerijalnu kulturnu baštinu i stvoriti podlogu za njezino očuvanje.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji popularizacije struke dodijeljena je urednicama dr. sc. Ivani Katarinčić, dr. sc. Jeleni Marković, dr. sc. Ines Prica i dr. sc. Ana-Mariji Vukušić za zbornik radova *COVID-19 u humanističkoj perspektivi* (Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 2022.)

Zbornik radova *COVID-19 u humanističkoj perspektivi* pripremljen je i objavljen u jeku pandemije bolesti COVID-19 i globalne krize izazvane novim koronavirusom. Temelji se na međunarodnom skupu “COVID-19 u humanističkoj perspektivi: mutacije straha i kulturne promjene”, održanom u Institutu za etnologiju i folkloristiku u rujnu 2020. godine, u potrebi razumijevanja društvenog i kulturnog konteksta aktualne krize.

Radovi u zborniku pristupaju temi pandemije i krize iz različitih znanstvenih disciplina – etnologije, antropologije, folkloristike, etnomuzikologije, filozofije, sociologije, povijesti te znanosti o umjetnosti. Fokus većine priloga u zborniku usmjeren je na preoblikovanje i propitivanje niza podrazumijevanih prijepandemij-skih odnosa, normi, vrijednosti i predodžbi koji su se reaktualizirali ili intenzivirali u kriznoj svakodnevnici i *novom normalnom*. Istražuju se promjene u praksama, ritmovima života te različiti načini otpora i prilagodbe novonastaloj situaciji. Zbornik ukupno problematizira promjenu odnosa spram smrti, bolesti, zdravlja, žalovanja, rada, prirode i životinjskog svijeta, na različite načine dotičući afektivnu domenu straha i nade kao temeljnih sastavnica razdoblja krize. Nudi sagledavanje pandemije u okvirima njezine nužne privremenosti (bez pokušaja redukcije njezine složenosti i težine posljedica), ali i anticipiranje budućih kriza te mogućih odgovora na njih. Dugoročan potencijal ovoga zbornika je u sustvaranju javnozdravstvenih politika uslijed (neminovnih) budućih pandemija te etabliranju pristupa humanističkih i društvenih znanosti u sagledavanju raznovrsnih aspekata kriza. Osim što upućuje na spremnost humanističkih i društvenih znanosti da u kratkom vremenu odgovore na aktualne krize i sagledaju ih kao složene društvene fenomene u trenutku njihova odvijanja, zbornik ukazuje i na to da proizvodnja političko-biomedicinskog i medijskog pandemijskog diskursa nije neovisna o kontekstu te da je u dinamičkom odnosu s prijepandemij-skim skupom normi, vrijednosti i predodžbi. Zbornik, predstavljen i akademskoj i široj javnosti, doprinosi percepciji i recepciji humanističkih i društvenih znanosti kao onih koje spremno donose analizu aktualnih kriza i koje imaju mogućnosti u oblikovanju odgovora.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji popularizacije struke dodijeljena je dr. sc. Tanji Kocković Zaborski i dr. sc. Melaniji Belaj za izložbu *Lica gladi* (Zagreb: Etnografski muzej i Institut za etnologiju i folkloristiku, 22. rujna 2022. – 2. svibnja 2023.)

Izložba *Lica gladi* rezultat je suradnje Etnografskoga muzeja i Instituta za etnologiju i folkloristiku, odnosno dviju etnologinja koje se dugi niz godina bave temom kulture prehrane, podjednako tradicijske kao i suvremene. Osmišljavanje strategija borbe protiv gladi i njezina postojanja je, kao što same autorice navode, kroz povijest oduvijek bilo prisutno u svim društvima i u svim dijelovima svijeta. Međutim, dodatno potaknuti kriznim vremenima koja su posljednjih godina pogodila i tzv. zapadni dio svijeta, kao što su pandemija i *lockdown*, razorni potresi i ratni konflikti, autorice kroz suptilan pristup osjetljivim temama pokazuju i dokazuju relevantnost etnografskih istraživanja aktualnih tema te nužnost izložbi koje će osvijestiti i potaknuti publiku na aktivniji pristup ne samo muzejima već i svijetu koji ih okružuje.

Jedan od važnih ciljeva muzeja je suradnja sa zajednicom, koja se na ovoj izložbi mogla vidjeti u brojnim segmentima kao što su organizacija brojnih aktivnosti za posjetitelje, od onih najmlađih do umirovljenika, ali i pri samom istraživanju za ovu temu u kojemu je suradnja s pojedincima, udrugama i ustanovama bila od velike važnosti. Tijekom pripreme izložbe bitno je istaknuti međumuzejsku suradnju u vidu posudbe predmeta i ostale pomoći među muzealcima (Hrvatski državni arhiv, Javna ustanova Spomen-područja Jasenovac, Muzej grada Zagreba, Hrvatski muzej medicine i farmacije pri HAZU, Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka). Posebno treba istaknuti međusektorsku suradnju sa zdravstvenom ustanovom kroz organizaciju javnozdravstvene kampanje RemekTijelo te projekta Mala škola prevencije poremećaja hranjenja koja je trajala tijekom izložbe, a koju su osmislile autorice izložbe, muzejske pedagoginje, muzejska knjižničarka i stručnjaci Dnevne bolnice za poremećaj prehrane H(RANA) Klinike za psihijatriju Sveti Ivan. Stručnjaci bolnice su upravo u Etnografskom muzeju održali osam radionica za dvadesetak polaznika Male škole prevencije poremećaja hranjenja što je izniman doprinos zdravom društvu kojem težimo. Osim ovog projekta, tijekom izložbe je održano sveukupno 126 edukativnih programa, što se odnosi na radionice za djecu i odrasle, predavanja te predstavljanja inicijativa i udruga.

Svakako je važno istaknuti da je upravo Hrvatsko muzejsko društvo odlučilo otvoriti ovogodišnju Noć muzeja koja je organizirana na temu “Muzeji su važni” u Etnografskom muzeju, kako bi pokazalo i još jednom usmjerilo pažnju javnosti na aktualnost i važnost ove teme. Izložba *Lica gladi* imala je velik odjek u javnosti i na društvenim mrežama te je u Muzej privukla novu publiku približivši širokoj javnosti kompleksnu temu.